

Visitaforedrag Hábmera girikko / Hamarøy kirke 4. desember 2022 v/ fungerende biskop Gunnar Bråthen

Innledning

Det har vært en glede at vi endelig kunne få gjennomføre visitas hos menighetene i Hamarøy, Sagfjord, Korsnes og Drag/Helland.

Når jeg sier «endelig» så har det sammenheng med at denne visitasen egentlig var satt opp i mars. Dessverre ble biskop Ann-Helen syk og visitasen måtte utsettes i siste liten.

Det var i forkant gjort et godt arbeid med forberedelser:

- Visitasinberetning var skrevet og levert
- Programmet var satt opp og godkjent
- Prosten hadde gjennomført kontorvisitas og levert rapport fra denne
- Biskopen hadde hatt samtaler med hver enkelt av de ansatte

Utsettelsen krevde at dere lokalt måtte omstille dere og legge nye planer. Fra mars og til nå har en del ting endret seg. Blant annet er det nå vakanse i noen stillinger som da var besatt.

Biskopen er takknemlig for at dere har gjort det beste ut av situasjonen og lagt godt til rette for visitasen.

Dere har gjennom programmet lagt vekt på å sette fokus på «mangfold og inkludering». Et stort og viktig tema som i høyeste grad berører kirkens oppdrag i verden.

Bispevisitas har lange røtter i kirkehistorien. Den er forankret i biskopens tjenesteordning og har et eget lovfestet reglement i Den norske kirke.

Biskoper er tilsynsmenn og - kvinner (episkopos), som skal se og se til menighetene, rådene og de ansatte med jevne mellomrom.

Se til: At arbeidet i menighetene drives rett og godt, og at de ansatte arbeider med det som er oppgavene deres og har gode forhold for å utføre arbeidet sitt. Som en viktig del av dette tilsynet har biskopen under visitasen hatt møter med staben, menighetsråd og kirkelig fellesråd.

Forrige visitas i Hamarøy og Sagfjord var i 2013, mens Korsnes, Drag og Helland hadde visitas i 2015. Begge ved biskop Tor B. Jørgensen.

Siden den gang er det mye som er endret. Som et resultat av kommunereformen ble daværende Hamarøy kommune og vestsiden av daværende Tysfjord kommune, slått sammen til én ny kommune med virkning

fra 1.1.2020. I denne forbindelse ble det gjort et betydelig arbeid for å forberede en best mulig sammenslåing av den kirkelige virksomheten i de fire berørte soknene i nye Hamarøy kommune.

Grundige kartlegginger ble gjort av hvordan status var når det gjaldt menighetsarbeidet, kirkebyggene, kirkegårdsdriften og personalsituasjonen. At det nå skulle bygges noe nytt ble tatt på alvor, og i rapporten som ble utarbeidet ble det brukt et talende bilde som jeg gjerne siterer:

«Utfordringene som Hamarøy og Tysfjord vest står overfor når det skal etableres nye kirkelige strukturer og ny menighetspraksis, er omfattende. Det er som når et nygift eldre ektepar, etter et langt liv hver for seg og i andre relasjoner, plutselig står overfor valget om å flytte sammen. Hvor skal vi bo, hva tar vi med oss av mitt og ditt, hva kaster vi, hva kjøper vi nytt, hvilke bilder henger vi på veggen, hvilke legger vi i en skuff og hvilke verdier og rutiner vil vi følge – mine, dine, eller helt nye? Disse og mange andre lignende spørsmål er relevante også for vår prosess. Skal vi lykkes må vi ha som mål ikke bare å flytte sammen, men å bygge et nytt hus, et nytt hjem, der begge parter finner et åpent og trygt rom for seg og sitt, uten å måtte kjenne seg som en gjest hos den andre. Skal vi få dette til, krever det stor grad av bevissthet.»

Sitat slutt.

Biskopens inntrykk er at det gode forarbeidet har gjort at innføringen av nye kirkelige strukturer i Hamarøy har fått en god start.

Biskopens følge på visitasen har foruten fungerende biskop Gunnar Bråthen vært:

- Prost Jan Egil Ingebretsen
- Rådgiver ved bispedømmekontoret Beate Tverbak

Under visitasen har også sokneprest Rolf Steffensen vært med, og på deler av programmet har kirkeverge Tanja Knutsen, organist Tor Arne Grønbech, kateket Edgar Stark Dobie-Njaastad, kateket Heidi Strand Mathisen, assisterende kirkeverge Kurt Solstrøm og trosopplærer Elisabeth Molle Sjo vært med.

Hver visitasdag har startet med morgensamling der staben har deltatt og medvirket.

Programmet har ellers bestått av møter og besøk på bedrifter, institusjoner og skoler.

Program

Tirsdag 29. november

- Lunsjmøte med menighetsråd og stab
- Møte med Hamarøy kommune
- Salmekveld og markering av Drag og Helland kirkes 50-årsjubileum

Onsdag 30. november

- Morgensamling i Kirkegammen
- Besøk Drag skole
- Møte med Árran, Sametinget, NRK og barnehagen på Drag
- Møte og samtale med læstadianerne
- Middag med TQCs gjester og Drags pensjonister (TQC= The Quartz Corp)
- Samtale med Hamarøy hotell om deres inkluderingsarbeid

Torsdag 1. desember

- Morgensamling i Hamarøy kirke
- Besøk Knut Hamsun videregående skole
- Besøk Bygdeheimen, Oppeid
- Besøk Oppeid skole
- Møte med Hamsunsenteret
- Møte med flyktninger og frivillige på Hamarøy internasjonale senter

Søndag 4. desember

- Visitasgudstjeneste i Hamarøy kirke med påfølgende kirkecaffe og biskopens visitasforedrag.

Møte med kommunen

Som del av visitasprogrammet var det satt opp møte med kommunens ledelse. Biskopen med følge ble tatt godt imot av ordfører Britt Kristoffersen, kommunedirektør Odd-Børge Pedersen, assisterende kommunedirektør Kurt Fossvik, kultursjef Hilde Fredheim og kommunallederne Gunnar Solstrøm, Ann-Elise Os og Børre Johansen.

Vi fikk en presentasjon av livet i kommunen, og i samtalen ble flere viktige temaer berørt som:

- Arbeidsplasser og infrastruktur
- At Hamarøy er eneste kommune i forvaltningsområdet for samisk språk som har ansvar for lulesamisk
- Arbeidet med tilrettelegging for flyktninger
- Skole og oppvekst

- Hamarøy er eneste kommune som er medlem av nasjonalt samisk helsennettverk
- Helsetjeneste der målet er gode og likeverdige tilbud fra livets begynnelse til livets slutt.
- En viktig påminnelse om språk og tolking ble også gitt: Det er helsearbeideren og ikke pasienten som trenger tolk...

I visitasinnberetningen beskrives kommunikasjon og samarbeid mellom kommunen og lokalkirka som god. Dette er også biskopens inntrykk. Ledelsen i kommunen og den lokale ledelse i kirka har kjennskap til hverandre og har åpne kommunikasjonskanaler. Det betyr mye.

Bedriftsbesøk

Meningsfylte og trygge arbeidsplasser er viktig for befolkningen i et lokalsamfunn, og dermed også for kirken. Vi har fått et innblikk i deler av det mangfoldet som utgjør de lokale arbeidsplassene:

- TQC (The Quartz Corp)

Vi fikk være med på en fin sammenkomst som TQC arrangerte for pensjonistene på Drag. TQC er en hjørnesteinsbedrift i kommunen og fabriksjef Cato Lund gav uttrykk for ønske og målsetting om at bedriften skulle være en positiv bidragsyter i lokalsamfunnet.

- Hamarøy hotell

Her bodde vi under visitasen og ble tatt godt vare på.

Vi fikk et møte med daglig leder Simona Aasjord som fortalte om en flerkulturell stab ved hotellet, og om utfordringer som har gjort at hun har stått fram offentlig den siste tiden og kjempet nettopp for mangfold og inkludering. For sitt mot og sin viktige stemme har hun fått NHO Nordlands mangfoldpris 2022, og er også nominert til å bli årets nordlending.

- Árran

Her møtte vi museumsleder Sissel Mikkelsen, kontorleder Peter Mikkelsen og seniorrådgiver Lars Magne Andreassen.

Árran har en mangfoldig virksomhet som språksenter, museum og kulturhus og har som formål å ivareta lulesamisk kultur, språk og samfunnsliv. Det heter i vedtektene at virksomheten skal skje i tråd med lokale samiske verdier og tradisjoner, og i respekt for den kristne kulturarv.

Árran er en nasjonal ressurs og en viktig samarbeidspartner for kirken i Hamarøy og bispedømmet for øvrig. Her får vi kjennskap til vår historie og vår kontekst, og hjelp til en dypere forståelse av hva mangfold og inkludering innebærer.

- Hamarøy Bygdeheim

Som kommunens eneste sykehjem har Hamarøy Bygdeheim en viktig rolle å fyller for innbyggerne. Her fikk vi være med på et formiddagstreff som ble et fint møte mellom flere generasjoner. Babysanggruppa, et av kirkens trosopplæringstiltak for de aller yngste, møttes midt i forsamlingen av de eldre. Det var fint å se gleden dette møtet skapte.

- Hamarøy internasjonale senter

Hamarøy internasjonale senter er en kommunal virksomhet som har ansvar for bosetting av enslige mindreårige flyktninger og voksne flyktninger i Hamarøy kommune.

Her møtte vi flyktninger og frivillige på et kveldsarrangement i regi av frivilligsentralen, ledet av Nordis Tennes. Ikke minst gjorde det inntrykk å møte de ukrainske flyktingene som var brukere av senteret. I den vanskelige situasjonen de er i fant de glede i felleskapet og bidro med god sang, både her og da vi tidligere under visitasen møtte noen av dem på voksenopplæringen.

- Hamsunsenteret

En annen viktig institusjon i Hamarøy er Hamsunsenteret. Her fikk vi omvisning og god informasjon av direktør Solveig Hirsch og fag- og forskningsansvarlig Alvhild Dvergsdal.

Knut Hamsun var og er en omstridt person som med sitt forfatterskap og sine holdninger både trekker til seg og støter fra seg mange mennesker.

En av utstillingene på Hamsunsenteret har i så måte den treffende tittelen som beskriver Knut Hamsun: «Berømt og fordømt».

Vi fikk høre om prinsipper som Hamsunsenteret legger til grunn for sin virksomhet:

De står ikke i kamp men legger mer vekt på å informere enn å argumentere og tolke.

De vil få fram nyansene, vise kompleksitet, og ha respekt for leseropplevelsen. De legger vekt på å ha tydelige belegg og kontekstualiserende formidling av tekster som kan oppleves sårende og ekskluderende.

I kirken bruker vi mye tid på å tolke tekster. Det var interessant å trekke noen linjer mellom det vi fikk høre om forvaltningen av Hamsuns tekster og vår forvaltning av Bibelens tekster.

Interessant er det også at Hamsunsenteret og Árran finnes i samme kommune. Kanskje er det et poeng i seg selv at begge sentrene finnes her. Med hver sin innfallsvinkel gir de verdifull bakgrunn for å forstå bedre hvor sammensatt menneskenaturen er og hvordan vi har tilbøyeligheter i oss til både det gode og det onde. Eller uttrykt på en annen måte: Vi bærer alle både på lys, mørke og gråtoner....

Skolebesøk

Ved besøk på Drag skole, Oppeid skole og Knut Hamsun videregående skole møtte vi barn og ungdommer på deres egen arena.

Møtene var godt forberedt fra skolenes side med sang og opptrinn, og vi fikk se hvordan mangfold og inkludering er integrert i skolenes virksomhet.

Befolkningen i Hamarøy har innbyggere fra mer enn 30 nasjoner, dette gjenspeiler seg også i elevflokkene.

På Drag skole får 2/3 av elevene samiskundervisning. Vi fikk en orientering av assisterende rektor Merethe Amundsen, leder for profilskoleprosjektet Marita Mikkelsen, lærer Lena Labban og språkarbeider Vanja Johnsen. Blant annet fikk vi høre om arbeidet de gjør som profilskole og innsatsen for å ivareta det lulesamiske språket. Drømmen for fremtiden er å kunne gi et nasjonalt lulesamisk tilbud blant annet gjennom fjernundervisning.

På Oppeid skole ble vi tatt godt imot og vist rundt av rektor Anne Reiten. Vi traff elever på alle trinn, og ble blant annet imponert av elever som kunne alle 30 flaggene som representerer nasjonene som elevene kommer fra. Vi fikk også høre sang av Ukrainske flyktninger på voksenopplæringen. Ungdomsskoleelevene hadde mange og gode spørsmål til biskopen.

På KHVGS fikk vi møte assisterende rektor Lisbeth Øgsnes som gav en presentasjon av skolen, og vi fikk møte elevrådet.

Vi fikk et innblikk i arbeidet med å være samisk ressurskole, og vi fikk høre om arbeidet med å inkludere mangfoldet i elevmassen, noe som er viktig men også vanskelig. Elevene selv identifiserte problemene og hadde forslag til løsninger. En stor andel av elevene bor på hybel, dette gjør at et godt skolemiljø blir ekstra viktig.

Et godt og tilpasset busstilbud har her betydning for at miljøet skal fungere også på fritiden.

Møte med læstadianerne

Vi fikk et møte med predikantene i Samlingshuset som læstadianerne har på Drag.

Der ble vi vist rundt i gode og tjenlige lokaler med god kapasitet som bærer preg av godt vedlikehold.

I samtalen ble det satt ord på det kirken og forsamlingen står sammen om og også enkelte tema der det er noe ulikt ståsted.

Den læstadianske forsamling har i dag egen forvaltning av dåp og nattverd, og egen konfirmasjonsundervisning.

Der foreldrene ønsker det rapporterer forsamlingen inn de som døpes til kirkekontoret slik at de kan skrives inn i kirkebøkene.

Forsamlingen er ikke registrert som eget trossamfunn, de fleste står som medlemmer i Den norske kirke.

Alt dette har gitt oss et inntrykk av kirken i Hamarøy og dens funksjon i lokalsamfunnet. Biskopen vil takke for gode samtaler og møter under visitasen!

I forberedelsene til visitasen har vi fått en visitasinnberetning med vedlagte planer for gudstjenester, diakoni og trosopplæring. Rapport fra arbeidsgruppen som forberedte den kirkelige siden av kommunesammenslåingen var også lagt ved.

Virksomheten omfatter en del mer enn det vi har rukket å besøke under visitasen. Kirken i Tysfjord og Hamarøy driver et betydelig arbeid for mennesker i alle aldre.

Kontorvisitas

Prosten har i forkant av visitasen foretatt en kontorvisitas med gjennomgang av kontorene både på Presteid og Drag. Rapporten konkluderer med:

Kontorlokalene på Presteid er gode, og staben har kontorer i eget hus, med kirken i umiddelbar nærhet. De ansatte har gode verktøy for å utføre sine oppgaver, og det er godt samhold i staben. De fysiske kontorlokalene på Drag

er, etter prostens oppfatning, ikke optimale. Kontorene er lyse og trivelige men egner seg ikke til konfidensielle samtaler da de mangler lydisolering. Tilgjengelighet og atkomst synes å være god begge steder.

Kirkebyggene

I løpet av denne visitasen har vi fått se og oppleve 2 av 5 kirker: Hamarøy kirke og Drag og Helland kirke.

Vi fikk også anledning til å besøke Kirkegammen der vi hadde en morgenbønn.

Ájluovta ja Ájlátte girikko / Drag og Helland kirke

Her fikk vi oppleve Salmekveld med markering av kirkens 50-års jubileum, og 70 år for kirkegården. Kirken er senere utbygd og modifisert, og fremstår i dag som tjenlig og godt ivaretatt.

Salmekveld er et konsept med lav terskel som har potensiale til å favne mange. Her fikk vi blant annet møte tre personer som gjennom mange år har bidratt i menighetslivet: Mareno Mikkelsen, Gunnlaug Sandvik og Inga Karlsen.

Hábmera girikko / Hamarøy kirke

I Hamarøy kirke har vi hatt møte med stab og menighetsråd, morgenbønn og visitasgudstjenesten.

Kirkegårdene/gravplassene

Alle fem kirkene i kommunen har egne kirkegårder som er i drift. Kirkelig fellesråd betjener gravferdsforvaltningen på vegne av Hamarøy kommune. Det har vært arbeidet bevisst de siste årene med å gi kirkegårdene et løft. Det jobbes også systematisk med vedlikehold og ettersyn av bygninger.

Kirkegårdsarbeider Jim Arve Karlsen og driftsleder Jørn-Ståle Sørensen er de som legger ned mest arbeid her.

Det har gitt resultater, og tilbakemeldingene fra befolkningen er nå svært gode. Spesielt merkes det at befolkningen er opptatt av at kirkegårdene ser bra ut.

Om veien framover

Felles menighetsråd

Ordningen med felles menighetsråd ser ut til å fungere godt og i møtet med rådet fikk vi høre at det oppleves positivt. Det har gitt bredere kjennskap til menighetene på tvers av soknegrensene, og det har blitt enklere å rekruttere til valg av nytt menighetsråd.

På den annen side oppleves det som at det er færre som er med i arbeidet lokalt. Kanskje kan det bøtes på dette med å etablere en form for menighetsutvalg eller lignende som organiserer frivillige til menighetsarbeidet lokalt?

Kanskje kan frivilligsentralen være en medspiller her?

Lulesamisk kirkeliv

Arbeidet med utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv er i gang og vil gi viktige føringer for menighetslivet i Hamarøy i årene som kommer.

Det har siden 1997 vært en fast kateketstilling for lulesamisk område. Siden 2015 har det også vært en diakonstilling for lulesamisk område, men denne har vært definert som en prosjektstilling. Det er gledelig at det nå kunne lyses ut fast stilling som guojmmevájaldiddje, «medvandrer».

I 2018 ble det også lyst ut stilling som prest i Lulesamisk område.

Disse tre stillingene er sentral når det gjelder kirkens ansvar for å ivareta lulesamisk kirkeliv lokalt, regionalt og nasjonalt. Det vil være naturlig å arbeide videre med å avklare hvilke konsekvenser dette bør få for kirkelige strukturer.

Samarbeid kirke/kommune

Det har vært fint å se og høre at relasjonene mellom kirke og kommune er gode. Det er et godt utgangspunkt for å få til gode tilbud til befolkningen.

De siste par årene har vært preget av pandemi med de utfordringer og begrensninger det har ført med seg.

Nå er pandemien i hovedsak over, eller kanskje er det riktigere å si at vi ikke lenger er begrenset av strenge smitteverntiltak.

Da kan det være et gunstig tidspunkt å evaluere samarbeidet mellom kirke og kommune med tanke på krise- og beredskapsarbeid.

Det er store geografiske avstander i Hamarøy kommune. Det gjør at mange aktiviteter må tilpasses tidspunktene for kollektivtransport.

Biskopen vil oppfordre kirken og kommunen til i fellesskap å finne de beste tidspunktene for å avholde konfirmantundervisning.

Ungdomsarbeid

Vi fikk høre om den store oppslutningen Tensing-arbeidet hadde i Hamarøy for en god del år siden. Det var et ungdomsarbeid som betydde mye for de som var med og som også bidro til rekruttering til stillinger i kirken.

Vi fikk også høre at Hamarøy i samarbeid med nabokommunene inntil for få år siden hadde et tilbud for ungdom i rammen av KFUK-KFUMs Minilederkurs MiLK. Kanskje lar det seg gjøre å få dette i gang igjen nå når pandemien er over?

Biskopen vil oppfordre Tysfjord og Hamarøy menighetsråd og stab til å prioritere kontinuerlige tiltak blant unge som i tillegg til å gi trosopplæring også bygger fellesskap.

Misjon

Hamarøy menighet står fortsatt som sendemenighet for familien Claus Christian og Sonja Küspert, misjonærer for NMS i Etiopia.

Bruk gjerne konsulent Brita Bye på bispekontoret når det gjelder videre evaluering og utvikling av misjonsavtale. Hun er også den på bispekontoret som arbeider mest med samisk kirkeliv.

Sluttord

«Mangfold og inkludering» har vært tema for visitasen. Dette har gått igjen som en rød tråd både i menighet, skole og bedriftsbesøk.

De 30 flaggene som vi fikk presentert av elever på skolen, står i erindringen som bilde på rikdom men også på utfordringer.

Lykke til videre med det viktige arbeidet: å skape trygge og inkluderende rom for det mangfoldet av mennesker som Gud har skapt.

Takk for stor gjestfrihet gjennom hele visitasen!

Med ønske om Guds velsignelse over menneskene, kirka og samfunnet i Hábmer / Hamarøy!